

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПРОДУКТИВНОЇ ПЕРЕРОБКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСВІДУ ЛЬОТНОГО РИЗИКУ У ПІЛОТІВ-СПОРТСМЕНІВ

Пережиті складні польотні ситуації, пов'язані з небезпекою та ризиком, залишають відбиток в свідомості пілота, який може впливати на його подальшу професійну успішність. Механізми цього впливу можуть бути різними і діяти комплексно, зачіпаючи емоційно-вольову, мотиваційну, пізнавальну та поведінкову сфери. Набутий у небезпечних ситуаціях емоційний досвід дозволяє підвищити рівень емоційної стійкості та здатності до самоконтролю, але може і навпаки завдати шкоди, погіршуючи психологічну готовність до виконання професійних завдань.

Очевидно, що значну роль у тому, продуктивними чи деструктивними будуть психологічні наслідки зустрічі з небезпекою, відіграватиме адекватність прийомів опрацювання такого досвіду. Але не менш важливим може бути і те, наскільки людина була готова до зустрічі з небезпекою. Мова йде про ті чинники продуктивної переробки психологічного досвіду льотного ризику, які формуються ще до зустрічі з небезпечною ситуацією, і пов'язані з певною практикою психологічної підготовки.

З метою дослідити дієвість різних підходів до психологічної підготовки до складних ситуацій та прийомів переробки досвіду переживання небезпеки ми плануємо охопити емпіричним дослідженням вибірку пілотів-спортсменів, адже сутність спорту полягає в тому, що людина в боротьбі за спортивний результат наближається впритул до межі своїх можливостей. Можна припустити, що пілоти-спортсмени витримують набагато більш значні психологічні навантаження, ніж пілоти, які працюють в системі авіаперевезень, хоча індивідуальна психофізіологічна витривалість у них може не відрізнятися. Якщо це так, то причина цього може полягати у специфіці передпольотних психологічних настанов і особливостях індивідуальної системи смислів у спортсменів як представників екстремального виду діяльності.

Можна також припускати, що на етапі після виходу зі складної ситуації, саме специфічна система смислів суб'єкта ризикової діяльності забезпечує включення продуктивних механізмів психологічної переробки набутого досвіду. Ймовірно, що цей процес має складну детермінацію. Можливо, існують різні схеми переробки екстремального психологічного досвіду, вибір яких має відбуватися з урахуванням особливостей смислової сфери особистості та провідних мотивів діяльності. Але всі ці припущення потребують подальшої емпіричної перевірки.

Науковий керівник: Петренко О.В., к. психол. н., доцент